

## RANTASALMEN TOIVASIA

Hyvät Toivaset ja rakkaat Rantasalmelaiset !

Olen **Esko Toivanen** ja kuulun sukunimemme Sääminki - Kerimäki - Rantasalmi sukuhaaraan. Viime kesänä pidimme täällä Järvisydämessä sukuneuvostomme kokousta ja puheen-johtajamme **Matti J.Toivanen** velvoitti minut ja veljensä **Markun** pitämään tässä sukokouksessa esityksen Rantasalmen **Toivasista** koska sukuhaaramme on täälläkin asunut.

Vasta kotimatalla välähti mieleeni etten tiedä Rantasalmen **Toivasista** muuta kuin että noin 1760 oli esi-isämme tullut Kerimäeltä Rantasalmelle ja isoisäni **Oskari Toivanen** oli ennen kuolemaansa v.1955 viimeinen **Toivanen** Rantasalmella. Sen tiesin myös että suvun ihmiset olivat olleet ns. pieneläjiä eli renkejä, piikoja, torppareita, lampuoteja ja työmiehiä. Tällaisesta väestä ei suuria tarinoita jälkeen jää joten tästä sukuhaarasta ei oikein saa aikaan 10-vuotis juhlakokouksen teemaa **TOIVASTEN JUURILLA**.

### Jotain pitäisi kuitenkin tehdä

Olen vain tavallinen harrastelija sukua tutkiessani eikä minulla riitä taitoa eikä oikein mahdollisuksiakaan tehdä syvällisiä tutkimuksia ajalta ennen säilyneitten kirkonkirjojen aikaa, joten minun on tyytyminen siihen mitä ammattimaiset historian tutkijat ovat saaneet aikaan.

Toivasten suku ja sukunimi eivät ole mielestäni aivan yksiselitteisiä, sukunimen kirjoitustapa vaihtelee aikojen saatossa ja yksittäisiä henkilöitä on kirjattu kirkonkirjoihin eri tavoilla. Rantasalmella on lisäksi tullut sekaannuksia sukujen **Toivanen** ja **Tolvainen** nimien kirjoituksessa. (**Toivain - Tolvain**). Joka tapauksessa itäsuomalaisia sukunimiä tutkinut **Sirkka Paikkala** on tehnyt nimestämme seuraavanlaisia päätelmiä: (lainaus artikkelista Sukuviesti 1985:2)

### Nimen esiintymisestä.

**Toivasten** valta-alueita on nykyisin Pohjois-Karjala, Pohjois- ja Itä-Savo sekä Kainuu, joskin nimeä esiintyy myös muualla Savossa ja Karjalassa sekä Keski-Suomessa. Lähinnä Laatokan Karjalan ja Viipurin seudun siirtolaiset ovat vieneet nimeä Länsi-Suomeen. **Toivainen** on sukunimenä harvinaisempi (*lähtökohdiltaan samaa perua*). Vanhoja merkintöjä nimistä on lähinnä Viipurin seuduilta, Laatokan luoteispuolelta, Pien-Savosta, Pohjois-Karjalasta ja 1700-luvulle tultaessa myös nykyisen Oulun läänin alueelta. Esim. **L Toijffwan** 1556 Viipurin pitäjä, **Laurens Toiffuain** 1563 Rantasalmi, **Antti Toijffuon** Kerimäki, **Matti Toivanen** 1669 Rääkkylä, **Olli Toifwain** 1669 Juuka, **Elias Toivainen** 1724 Veteli, **Matz Toiuon** 1560 Oulujärvi, **Thom Toivanen** 1788 Hyrynsalmi. Vrt. myös **Oluff Täijuasson** 1563 Sodankylä. Askaisten **Toivaisen** talo on mainittu jo 1540 (**Toyvais**). (*Pirjo Mikkonen ja Sirkka Paikkala, Suomalaiset Sukunimet 1992*).

Myöskin Savon läänin verotiedoissa vuodelta 1571 mainitaan **Toivasia** seuraavasti: Pellosniemi 3 henk., Sääminki 10 henk., Rantasalmi 4 henk, ja Tavisalmi 1 henk.

### Nimen kirjoitusmuoto kirkonkirjoissa.

Sukunimen kirjoittaminen kirkon kirjoihin on vaihdellut aikojen saatossa, sukunimestä **Toivanen** löytyy ainakin kirjoitusmuodot (yleisimmät vahvennettuina): **Täifwain**, Toiffuain, Toijffuainen,

**Toifwain, Toiwain, Toiwainen, Toivain ja Toivanen**, lisäksi aiemmin käytettiin naisten nimessä päätettä -tar, esim. **Täifwatar, Toivatar**. Tämä itäsuomessa käytössä ollut, mielestäni kaunis tapa tuli käyttöön ns. uuden ajan alussa ja hävisi käytöstä 1700-1800-lukujen vaihteessa. 1800-luvun loppupuolelle asti nainen merkittiin vielä naimisiin mentyäänkin kirkonkirjoihin alkuperäisellä (isänsä) sukunimellä.

### Toivasia Rantasalmella

Ennen varsinaisten, säilyneitten kirkonkirjojen aikaa on Rantasalmella asunut **Toivasiksi** luettavia sukuja ja henkilöitä.

Arvo M.Soinisen kirjasessa **Pohjois-Savon asuttaminen keski- ja uuden ajan vaihteessa**. kerrotaan Tavisalmen pitäjän alkuajoista jolloin siellä asuivat paikassa Jännelahti/Toivala, Uuhimäessä rantasalmelaiset **Lau(ri) Toiffuainen** ja hänen poikansa **Antti Lau:ca Toijffiainen**, joiden verotuspaikka vv.1541-1547 oli Rantasalmi VI. Näistä **Toivasista** näyttää löytyvän alku Kuopion mrsk:n Kotasalmen **Toivasiin**. Samoin löytyy verotustiedot **Hen(rik) Toiffuainen** ja hänen poikansa **Joan (Juntti) Toiffuainen** joitten asuipaikaksi on Savilahti VI:n verotuksessa vv.1546-1554 merkitty Rantasalmi, Hakojärvi, eli Kolkontaipale ja verotus-paikaksi Rantasalmi, Keriharju III/II.

Samana kirjoittajan kirjassa Rantasalmen historia on Rantasalmen vuoden 1561 maaluettelosta ja v.1664 verollepanomaakirjasta merkitty kylittäin Rantasalmen vanhimmat suvut. **Toivasia** löytyy v.1561 Kolkontaipaleelta ja v.1664 Hiismäestä, joista ensin mainituista kerroin vähäiset tietoni äsken ja jälkimmäisestä ei sukuseurallamme ole mitään tietoa.

Koska itselläni oli tullut tutkittua vain omaa sukuhaaraani tein vielä tarkistusta Rantasalmen **Toivasista** ja yllätyksekseni huomasin HisKin kautta tarkistettuani että Rantasalmelta löytyi meidän sukuhaaramme ulkopuolelta 18 lasta joista toinen vanhemmista oli **Toivanen**, mutta heistä ei yksikään ollut poika joka olisi jatkanut sukunimeä. Samoin vihityissä löytyi viisi avioparia joissa morsian oli **Toivanen** meidän sukuhaaramme ulkopuolelta mutta ei yhtään **Toivas**-nimistä sulhasta. Kuolleissa viimeiset miespuoliset **Toivaset** sukuhaaramme ulko-puolelta oli Osikonmäessä v.1709 kuollut **Mich. Toivain** ja Teemassalossa v.1710 kuollut **Petter Täifvain**. Tarkalla rippikirjojen tutkimisella (kaikki 1700-luvun rippikirjat) saattaisi jotain vielä löytyäkin mutta tehtävä on minulle liian suuri.

Lisäksi edelleenkin epäilen että kirkonkirjojen kirjoittajilla Rantasalmella on jonkin verran sekoittuneet suvut **Toivanen** ja **Tolvanen**.

### Meidän sukuhaaramme

Se Rantasalmen **Toivasten** suku josta jotain tiedämme tuli Kerimäeltä jossa **Toivasia** on 1700 luvun alussa varsin paljon varsinkin Anttolassa. Vuoden 1647 maakirjassa oli **Toivasia** maanomistajina ainakin **Paavo Heikinpoika, Lassi Pekanpoika ja Antti Juhonpoika** eli Lauri (etunimi/sukunimi ?). Lisäksi **Veijo Saloheimo** mainitsee kirjassaan Savo suurvallan valjaissa 1617-1721 **Matti Tuomaanpoika Toivasen** paluumuuton Salmista Kerimäelle.

Näistä en ole löytänyt yhteyttä sukuhaaramme joka tulee Niinijärveltä, jossa **Hendrich Täifwaiselle** ja **Elin Werkolaiselle** on merkitty syntyneeksi lapset: **Simon** s.1711, k.1738. **Hendrich** s.1717, **Eskel** s.1727, **Anna** s.1729 ja **Johan** s.1732. **Simon** on kuollessaan merkitty torpparin pojaksi, joten olkoon oletuksena että isä **Hendrich** oli torppari. Tosin Savonlinnan ja Kymenkartanon läänin läänintileistä vuodelta 1732 löytyy Niinimäki 1:stä talollinen

Hendrich Täifwain ja v.1738 Anttola 4:stä renki Simon Toifwain, en osaa ainakaan vielä sanoa ovatko kyseessä samat henkilöt. Poika **Hendrichin** , **Eskelin** ja **Annan** myöhemmistä vaiheista ei minulla ole tietoa.

Lapsista **Johan** muutti n.v.1760 Rantasalmelle jossa hänet on merkitty Putkisalo 1:n rengiksi vuodesta 1761 mukanaan Rantasalmen Vahersalosta oleva, v.1760 vihitty vaimonsa **Agneta Parviatar**, s.1740. Heille syntyi kaikkiaan kahdeksan lasta joista **Anna**, s.1764, ja **Maria**, s.1766, kuolivat varhain. **Sofia**, s.1761, avioitui **Thomas Miikkulaisen**, s.1760 Asikkalassa, kanssa jatkaen torppareina Vahersalossa. **Michel**, s.1772, avioitui **Anna Kopottaren**, s.1773, kanssa ollen alkuun torpparina Vahersalo 3:ssa ja muuttaen v.1828 Säämingin Heikinpohjaan (nyk. Savonlinna). **Andersille**, s.1774, en löytänyt muita perhetietoja, hän kuoli Itsellisenä Vahersalo 3:ssa v.1836. **Catharina**, s.1777, avioitui **Paul Taskisen**, s.1775 Parkumäessä, kanssa ja sai Putkisalossa seitsemän lasta. **Lisa**, s.1782, näyttää asuneen koko ikänsä naimattomana Vahersalo 3:ssa ja kuolleen v.1851.

Lapsista **Henrik Johan**, s.1779, on se jossa tuntemani sukulinja jatkuu, hän meni naimisiin v.1808 **Anna Tolvasen**, s.1782 Kolkontaipalella, kanssa ja jatkaa torpparina Rantasalmen Hevonlahdessa jossa heille syntyy neljä lasta. Lapsista **Helena**, s.1809, ja **Anna**, s.1811, kuolevat lapsina, **Ulricasta**, s.1818, en löydä enempää tietoa joten kiinnittäkäämme huomiomme **Eric Johaniin**.

### Harrastukseni alku

**Henric Johan Toivasen** ja **Anna Tolvasen** lapsista **Erik Johan**, s.1815, on se joka herätti minun mielenkiintoni sukututkimusta kohtaan. Meillä oli perheessä sekä isäni että isoisäni kertoma tarina siitä että isoisäni isoisä (silloin en vielä tiennyt nimeä hänelle) olisi mennyt naimisiin **Katariina Hotti** nimisen kiertelevän mustalais-naisen kanssa. Veljeni **Reijo** löysi netistä **Markku K.Toivasen** kotisivut ja siitä **Markun** sen hetkisen käsityksen sukuhaarastamme (v.2007). Siellä oli **Erik Johanille** merkitty vaimoksi **Caroliina Hottinen**, s.1822 Leppävirran Juurikkasalmella, jonka taustojen selvittelyllä alkoi minun sukututkimukseni. **Caroliina** osoittautui Heinävedeltä kotoisin olevaksi torpparin tyttäreksi jonka isoisäkin oli heinävetinen torppari ja jolle löytyi myös äiti Heinävedeltä eli se siitä kiertelevästä mustalaisnaisesta. **Erik Johan** oli sahatyöläisenä Säynetkosken sahalla Heinävedellä naimisiin mennessään ja ensimmäisen lapsen syntyessä, seuraavaksi hänet löytää renkinä ja mäki-tupalaisena Rantasalmen Palvalahti 10:stä vuosina 1842-1849 josta hän siirtyy torppariksi Voinsalmi 5:een vuodesta 1850 kuolemaansa v.1872 asti. Pariskunnalle löytyy Rantasalmen rippikirjoista yhteensä 14 lasta. Lapsista viisi, **Anna Carolina**, s.1849, **Erik**, s.1852, **Herman**, s.1856, **Moses**, s.1864 ja toinen **Moses**, s.1867 kuolivat 1kk-2v1kk ikäisinä sekä **Lisä Sofia**, s.1861 joka kuoli 1875 13v ja 9kk ikäisenä.

Muitten lasten tapahtumia selvitellessä saimme vaimoni kanssa viettää tietokoneen ääressä moniaita päiviä ja lisäksi Viipuriin suuntautuneitten vaiheitten vuoksi muutama piipahdus Oulun Maakunta-arkistoonkin tarvittiin. Joka tapauksessa saimme kaikkien vaiheet selville vähintään vuoteen 1899 asti.

**Henrik Johan**, s.1840 avioitui v.1864 Säämingin Otavanniemestä olevan **Frederika Partasen** s.1837, kanssa ja ehtivät saada vain yhden tyttären, **Marian** v.1895 ennekuin **Frederika** kuoli v.1897 lapsivuoteeseen. Henrikin kuoleman v.1869 jälkeen joutui **Maria** ilmeisesti **Julius Kilpeläisen** kasvatettavaksi, lisätietoja minulla ei ole. **Henrik** työskenteli seppänä Säämingin Aholahden tiilitehtaalla.

-----  
**Gustav Andersin** tarinaa jatkaa Markku K.  
-----

**Otto Albin**, s.1844, kulki nuorempana miehenä muurarinkisällinä ainakin Joroisissa, Kangasniemellä ja Kangaslammilla. Hän avioitui 1874 rantasalmelaisen **Katri Kosusen**, s.1857, kanssa saaden Kangaslammilla kaksi tytärtä ennen muuttoaan Pietariin v.1878. Pietarissa **Otto** ja tyttäret kuolivat sairauksiin v.1879 , Katri muutti miehensä ja tyttäriensä kuoleman jälkeen Pietarista Kangaslammien kautta takaisin Rantasalmelle.

**Kalle Petteriin** palaan myöhemmin.

**Anna Walborg**, s.1850, avioitui v.1872 **Petter Ruuskasen**, s.1845 R:salmella, kanssa saaden neljä tytärtä joista kaksi nuorempaa kuolivat pienenä. Pariskunta asui v.1899 Vahersalossa mökkiläisinä.

**Ulla Regina**, s.1853, vihittiin v.1875 **David Miikkulaisen**, s.1841 Kolkontaipaleella, kanssa. He olivat lampuoteina ensin Kolkon-taipaleella sitten Riuttaisissa ja lopuksi Osikonmäessä, lapsia heillä ei ollut.

**Leo Wilhelm**, s.1858, oli mennessään naimisiin **Maria Mustosen**, s.1862 Palvalahdessa, merkitty rengiksi Putkisaloon, myöhemmin vaimoineen loiseksi Parkumäkeen ja taas loiseksi Putkisaloon. Heille syntyi kaikkiaan kahdeksan lasta jotka kuolivat yhtä lukuunottamatta 1-2 pv. ikäisinä eikä viimeenkään elänyt kuin 1½kk. **Leo Wilhelm**in viimeinen rippikirja merkintä on Putkisalosta v.1899. Siinä on myös: Katso Rikok. No 365, en tiedä mistä on kysymys.

**Gustaava Caroliina**, s.1864, ehti ripille päästyään vv.1881-1899 ja ennen naimisiin menoaan olla olla piikana yhteensä 11 eri paikassa R:salmella, Säämingissä ja Sulkavalla. Hänet v. 1890 vihittiin Sulkavalla **Antti Juhani Laakkosen**, s.1863 Sulkava, Kaartila, kanssa saaden neljä tytärtä joista kaksi kuoli pienenä. Viimeinen tieto asumisesta kahden eloon jääneen tyttären kanssa on Sulkavan litlahdesta.

Jätin viimeiseksi oman isoisäni isän **Kalle Petterin**, s.1846, Hän oli v.1871 renkinä Rantasalossa ja vaimonsa **Helena Ruuskanen**, s.1846 Rantasalossa, oli ilmeisesti piikana. **Kalle Petterillä** oli useampia torppakontrahteja seuraavasti: V.1874 Hiismäki 3, mukana myös äitinsä **Carolina Hottinen**, vv.1875-1876 Osikonmäki 3, sen jälkeen itsellisenä Rantasalossa v.1877, Osikonmäki 8:ssa v.1878 ja Vaahersalossa 1879 jolloin mukaan tulee jälleen äitinsä **Carolina Hottinen** joka leskenä ollessaan oli välillä piikana Rantasalo 2:ssa vv.1877-1878. **Kalle Petterille** ja **Helenalle** syntyi Vaahersalossa neljä ja Rantasalossa yksi lapsi joista **Vilhelmiina**, s.1877 kuoli hinkuyskään vuoden ikäisenä. Muista lapsista **Hilda**, s.1873, muutti asuttuaan jo Kolkontaipaleella v.1890 naimattomana Heinjoelle jossa avioitui v.1894 **Antti Illin**, s.1860 Heinjoen Tuokkolassa, kanssa saaden kuusi lasta.

**Oskariin** palaan kohta.

**Iida Maria**, s.1882, muutti asuttuaan Lahdenkylällä v.1899 Viipurin maalaiskuntaan, sieltä Viipurin kaupunkiin v.1903. Sukutarina kertoo että hän on muuttanut sittemmin Yhdys-valtoihin ja myöhemmin Venäjälle mutta faktatietoa ei enää ole.

**Otto Albin**, s.1886 muutti v.1910 naimattomana Viipuriin, jossa vihittiin samana vuonna Rääkkylästä kotoisin olevan v.1881 syntyneen **Elisabet Hirvosen** kanssa. **Otto** oli suutari. **Elisabet** kuoli v.1939 ja **Otto** muutti v.1941 kirjansa leskenä Joutsenoon. Perheestä ei ole tarinoita mutta tietävästi ei ollut lapsia.

Nyt siirrymme isoisääni **Oskari Toivaseen**, s.1879, josta itsestään ei ole tarinoita tiedossani. **Oskari** oli nuorena (16-18vuotiaana) renkinä Hiltulassa, sitten vv.1898-1905 Juvan Ronkalassa, muutettuaan takaisin Rantasalmelle hänet vihittiin Asikkalasta olevan, v.1882 syntyneen **Olga Kinnusen** kanssa. Oskarille mainitaan kirkonkirjoissa ammattiksi renki ja puuseppä, yhdessä harvoista valokuvistani hän on pöllin parkkuussa. Heille syntyi kaksi poikaa ja yksi tytär. **Olga** kuoli R:salmella v.1943 ja **Oskari Ranta-salmen viimeisenä Toivasena** v.1955.

Pojista vanhempi oli isäni **Veikko**, s.1908, jonka vaiheista varusmiespalveluksen ja naimisiin menonsa väliltä en tiedä oikeastaan mitään. Perheessämme on tarina että vanhempieni kihlasormukset on tehty isäni Lapissa huuhtomasta kullasta, sormuksen lähetin tutkittavaksi kullan laadun selvittämiseksi, se on kuitenkin Helsingissä tehty. **Veikko** meni v.1940 naimisiin äitini **Elsa Huttusen** kanssa joka on myöskin syntynyt Rantasalmella, Tornioniemessä v.1918. Viikimisaikka on kahdelle Helsinkiin muuttaneelle rantasalmelaiselle erikoinen, nimittäin Uusikaarlepyy. Paikka johtui **Elisan** sodanaikaisen työpaikan, OTK:n vaatetustehtaan siirtämisestä kauemmaksi talvisodan pommituksista. Molemmilla säilyi Helsingissä asuessaankin mielenkiinto synnyinpitäjäänsä kohtaan, he olivat Helsingin Rantasalmi-seuran perustaja jäseniä. Totean vielä että meitä, heidän lapsiaan on yhteensä viisi.

Tytär **Helvi**, s.1911 muutti Viipuriin piikomaan ja asui loppu- vuotensa toisen miehensä kuoleman jälkeen leskenä Turussa.

Nuorempi poika, **Oskari**, s.1912 oli tavallisena työmiehenä, kävi normaalisti armeijan ajallaan ja kuoli v.1936. Rantasalmen kirkonkirjoihin on merkitty kuolinsyyksi tuberkuloosi. Kuitenkin äitini **Elsa Toivanen**, **Oskari Toivasen Veikko**-veljen vaimo kertoi 1970-luvulla seuraavaa: **Oskari** oli joutunut mustapaitaisten, sinistä "kravattia" käyttävän porukan, jossa oli **Elsa T:n** mukaan ollut talollisten poikia, pahoinpitelemäksi "punikkiämmän" poikana. Tapahtumassa oli Oskarin polvi rikottu pahasti ja se oli tulehtunut ja johtanut kuolioon minkä seurauksena Oskari oli kuollut. Kirkonkirjaan merkitty kuolinsyy, tuberkuloosi, herättää ihmetystä mutta ajat ja olosuhteet silloin eivät Suomessa olleet aivan normaalit.

## Lopuksi

Alkaessani v.2007 aikaisemmin kertomastani syystä sukututkimukseni en tosiaankaan tiennyt vanhempieni suvuista mitään.

Nyt olen kuitenkin näin kansakoulupohjalta oppinut jotain etsimään ja löytämään. Antaisin kuulijoilleni neuvoksi tulevia sukupolvia varten (omia lapsianne ja lapsenlapsia varten) - Kirjoittakaa tai sanelkaa ylös elämänne varrella ajatuksianne ja tekojanne etteivät he sitten kun aikuisiällä alkavat kiinnostua suvuistansa joudu aloittamaan aivan tyhjästä.

Kiitokset kuulijoille, annan puheenvuoron ja areenan **Markku K.Toivaselle**.